

засоби навчання. 2019. Том 69, № 1. С. 198-210. 4. Англомовні елементи наукової праці: назва, анотація, резюме: навчальний посібник. Харк. держ. акад. культури; розробники: О.С. Частник, С.В.Частник. Х.: ХДАК, 2016. 78 с. 5. Лепьохін Є. Лексико-граматичні особливості анотацій англійською мовою для статей галузі землеустрої та кадастр. *Гуманітарна освіта у технічних вищих навчальних закладах*: збірник наукових праць. Київ, 2018. № 37. С. 25-34. 6. Шапкина Е.В. Особенности перевода научной статьи: аннотация. *Вестник Южно-Уральского государственного университета. Серия: Лингвистика*. 2015. Т. 12, № 2. С.10-14. 7. Алексеева Т.Е., Федосеева Л.Н. Заголовок и авторская аннотация на русском и английском языке: особенности и рекомендации по переводу. *Известия Волгоградского государственного педагогического университета. Филологические науки*. 2019. № 2 (135). С. 152-156. 8. Шимановская Л.А. Анализ типичных ошибок в аннотациях на английском языке к научным статьям по проблемам инженерной экологии. *Вестник Казанского технологического университета*. 2013. № 13. С. 287-292. 9. Добрынина О.Л. Пропедевтика ошибок при написании англоязычной авторской аннотации к научной статье. *Высшее образование в России*. 2015. № 7. С. 42-49. 10. Ерещенко М.В., Мишнева Е.А., Радионова Н.О. Особенности аннотирования научного текста. *Молодой исследователь Дона*. 2017. № 3 (6). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/osobennosti-annotirovaniya-nauchnogo-teksta>. 11. Fitria T.N. Translation Techniques Found in English to Indonesian Abstract Translation of Journal EDUNOMIKA 2018. *ELITE Journal*. December 2018. Vol. 05, No. 2. P. 145-159. 12. Zhang Y., Li Z. The Translation of Sci-Tech English Paper Abstracts from the Perspective of Eco-Translatology. *Proceedings of the 2019 International Conference on Advanced Education Research and Modern Teaching (AERMT 2019)*. DOI: <https://doi.org/10.2991/aermt-19.2019.37>. 13. Pezzini O.I. Genre Analysis and Translation – an Investigation of Abstracts of Research Articles In Two Languages. [Electronic resource]. – Mode of access: <https://periodicos.ufsc.br/index.php/traducao/article/viewFile/6201/5758>.

Оксана Шванова, Олег Шванов
м. Київ, Україна

Особливості перекладу сертифікату енергоефективності будівлі “Energy performance certificate”

The paper draws attention to translation problems that students come across when rendering the document “Energy performance certificate” into Ukrainian in classes of Practical Translation of Specialist Literature. An “Energy performance certificate” shows the current and potential energy rating of a property and the environmental impact CO₂ rating. It also tells what changes the owner can make to improve the efficiency of the building

and to reduce the bills. The authors pay attention to the translation of multicomponent terms of the certificate and syntactic changes that should be made to preserve the identity of the source and target texts.

Keywords: energy performance certificate, translation of noun as a prepositive attribute, translation of energy efficiency terms

Навчальна програма з навчальної дисципліни «Практика перекладу галузевої літератури» для студентів-філологів третього курсу кафедри англійської філології і перекладу в Національному авіаційному університеті передбачає опрацювання теми «Переклад текстів у галузі будівництва». Одночасно, працюючи над перекладами фахових текстів на тематику «Будівництво», студенти вивчають способи передачі означення засобами вихідної мови. На практичному занятті студентам, майбутнім перекладачам, необхідно перекласти першу сторінку документу “*Energy performance certificate*” [1], та виділити в оригіналі сертифікату граматичні конструкції, що мають функцію означення, а також виявити закономірності відтворення означення. Аби знайти адекватне перекладацьке рішення під час відтворення терміносполучень, граматичних форм і синтаксичних структур студенти мають ознайомитись із зразком «*Енергетичного сертифікату будівлі*» [2], що є аналогічним україномовним документом.

Ще у 2010 році країни-члени ЄС прийняли Директиву з енергоспоживання будівель Energy Performance of Buildings Directive 2010/31/ЄС (EPBD), згідно положень якої встановлено вимоги до енергетичної ефективності будівель. Серед основних завдань, що визначені директивою EPBD, – забезпечити створення на національному рівні бази для підвищення енергетичної ефективності житлових і громадських будівель з установами низки кількісних показників енергоспоживання та енергоефективності для: новоспоруджених будівель, існуючих будівель; інженерних систем будівель, будівельних матеріалів і конструкцій [3]. Директивою передбачено обов’язкову наявність енергетичного сертифікату будівлі “*Energy performance certificate*” (EPC) для об’єктів будівництва в країнах-членах ЄС.

Вся документація з енергетичної ефективності будівель в Україні розробляється з урахуванням вимог законодавчих актів Європейського Союзу, Енергетичного Співтовариства, гармонізованих європейських стандартів у сфері енергетичної ефективності, а також відповідно до положень Директив ЄС з енергоефективності. 23 липня 2018 року набули чинності зміни до Закону України «Про енергетичну ефективність будівель». Основним завданням цього закону є визначення заходів, спрямованих на зниження енергоспоживання

будівель. Закон впроваджує сертифікацію енергетичної ефективності будівель згідно європейських вимог до енергоефективності, результатом якої є новий документ – *«Енергетичний сертифікат будівлі»* (енерго-сертифікат), який додається до будівельного паспорту. Згідно закону України *«Про енергетичну ефективність будівель»* сертифікація енергетичної ефективності є обов'язковою з 01 липня 2019 року. Наявність *«Енергетичного сертифікату будівлі»* є першочерговою для об'єктів нового будівництва, будівель після капітального ремонту або реконструкцій, будівель державної власності з опалюваною площею понад 250 квадратних метрів, а також приміщень органів державної влади.

Робота над письмовим перекладом фахового тексту починається з його аналізу. Щоб зрозуміти зміст тексту оригіналу і запропонувати еквівалентний варіант перекладу, перекладач має володіти певними знаннями та орієнтуватись в тематиці перекладу. Я. Рецкер стверджує, що попередньо прочитавши і проаналізувавши текст, можна наперед визначити його характер та мовні особливості, що вплине на вибір засобів у процесі перекладу [4]. Для розширення фонових знань на тему енергетичної ефективності будівель та з метою полегшення роботи майбутніх перекладачів, працюючи над перекладом сертифікату *“Energy performance certificate”*, студенти мають можливість користуватись зразком документу *«Енергетичний сертифікат будівлі»*. У нашій роботі хочемо зупинитись, насамперед, на особливостях відтворення терміносполучень, з якими зіштовхнулись студенти під час перекладу тексту сертифікату *“Energy performance certificate”*.

Аналізуючи та вивчаючи інформацію, представлену в обох сертифікатах, відзначимо, що обидва документи мають подібну структуру та однаковий зміст.

В англomовній версії *“Energy performance certificate”* у розділі документу *“Address of dwelling and other types”* міститься загальна інформація про назву будинку, адресу будинку, інформація про енергоаудитора, інформація про енергосертифікат: *dwelling type, name of approved organization, membership number, date of certificate, reference number, type of assessment, total floor area, main type of heating and fuel*. В *«Енергетичному сертифікаті будівлі»* спершу наведено дані про місцезнаходження будівлі, її функціональну назву та призначення, а також відомості про конструкцію будівлі, а саме загальну площу, загальний об'єм, опалювану площу, опалюваний об'єм, кількість поверхів, рік прийняття в експлуатацію, та кількість під'їздів або входів.

В документі ЕРС у розділі *“This dwelling's performance rating”* знаходимо дві таблиці *“Energy efficiency rating”* та *“Environmental*

impact (CO₂) rating”. В першій таблиці міститься інформація про належність будівлі до певного класу енергетичної ефективності, а в другій – інформація про клас викидів CO₂. Клас енергетичної ефективності будинку позначається латинськими літерами *A, B, C, D, E, F, G*. Клас *A*, що виділяється відповідною літерою на темно-зеленому фоні, надається будинку з найкращими, найвищими показниками енергетичної ефективності, відповідно клас *G* на яскраво-червоному фоні, вказує на те, що будинок має найгірший, найнижчий показник енергоефективності і потребує великих затрат теплової енергії та опалення. Кожна позначка від *A* до *G* свідчить про те, наскільки раціонально будівля використовує енергетичні ресурси. В англomовній версії документу “*Energy efficiency rating*”, окрім *потомого класу енергетичної ефективності – current energy efficiency rating*, показано ще й *потенційний клас енергетичної ефективності будівлі – potential energy efficiency rating*, тобто клас, який можна отримати за умови виконання рекомендацій щодо зменшення споживання енергії.

В «*Енергетичному сертифікаті будівлі*», у розділі «*Шкала класів енергетичної відповідності*», графічно позначено класи енергетичної ефективності від *A*, високого рівня енергоефективності, до *G*, з низьким класом енергоефективності. Після обстеження об’єкта будівництва та проведення енергетичних розрахунків йому присвоюється клас енергетичної ефективності, а також вказується показник питомого споживання енергії на опалення, гаряче водопостачання, охолодження будівлі, що вимірюється в кВт ГОД/М².

У частині «*Енергетичного сертифікату будівлі*», що розташована унизу сертифікату, подається інформація про рівень викидів парникових газів, а також вказано серію та номер кваліфікаційного атестата енергоаудитора, який склав енергетичний сертифікат. Відповідно у “*Energy performance certificate*” наводяться дані щодо *потомого рівня викидів парникових газів – approximate current CO₂ emissions*, а також наводяться рекомендації щодо зменшення коштів на енергоспоживання *cost effective improvements*.

Працюючи над перекладом “*Energy performance certificate*” і шукаючи відповідники для ряду терміносполучень, студенти неодноразово звертаються до довідкової літератури з перекладу. Назвемо терміносполучення, переклад на українську мову яких потребував ретельнішого аналізу та обговорення: *dwelling’s performance rating, energy efficiency rating, environmental impact CO₂ rating, cost effective improvements, higher cost measures, lower cost measures, cavity wall insulation, current and potential energy rating, SAP rating, accredited energy assessor*. Відшукати адекватні еквіваленти для

деяких з цих перелічених терміносполучень, або ж порівняти свої запропоновані варіанти перекладу із уже існуючими студенти могли, переглянувши «*Енергетичний сертифікат будівлі*». Як бачимо, більшість словосполучень складається із двох або більше лексем. Нерідко у словосполученнях такого типу іменник вживається у функції лівостороннього означення, що є не характерним для української мови. Саме тому, для відтворення словосполучень, де іменник вживається у функції означення, застосовуємо певні лексико-синтаксичні трансформації.

Розглянемо переклад складного терміносполучення *energy efficiency rating*. В україномовному документі «*Енергетичний сертифікат будівлі*» знаходимо варіант *шкала класів енергетичної ефективності*. З погляду еквівалентності терміни *energy efficiency rating* та *шкала класів енергетичної ефективності* є ідентичними. У цьому словосполученні *energy efficiency* має функцію лівостороннього означення. Відомий фахівець із теорії і практики перекладу В'ячеслав Карабан розрізняє чотири способи відтворення іменника як лівостороннього означення: прикметником у функції лівостороннього означення, правостороннім означенням-іменником у родовому відмінку, правостороннім означенням-іменником у інших (ніж родовий) непрямих відмінках нерідко з прийменником, а також підрядним означальним реченням [5, с. 182]. Отже, в україномовному варіанті терміносполучення *класів енергетичної ефективності* є правостороннім означенням-іменником у родовому відмінку. На це варто звернути увагу студентів, оскільки цей приклад наочно ілюструє один із способів перекладу іменника як лівостороннього означення. Іншими прикладами, що демонструють переклад іменника у функції лівостороннього означення, є переклад словосполучень *cavity wall insulation* – *теплоізоляція для стін із полегшеною кладкою*, *environmental impact CO₂ rating* – *клас викидів парникових газів*, *current CO₂ emissions* – *потомі викиди парникових газів*, *cost measures* – *заходи з оптимізації витрат на енергоспоживання*.

Підібравши відповідник *клас енергоефективності будівлі* для словосполучення *dwelling's performance rating*, студенти керуються способом передачі іменника у формі присвійного відмінку у функції означення, який пропонує В. Карабан: «Іменник у формі присвійного відмінку у функції означення перекладається правостороннім означенням-іменником у формі родового відмінку [5, с. 183]».

Перекладаючи інформацію про виконавця, який уклав сертифікат «*Energy performance certificate*», натрапляємо на словосполучення *accredited energy assessor*. Першим варіантом перекладу, який

пропонують студенти, є *експерт/фахівець з енергоефективності*, але такий відповідник не передає значення *експерт, що надає оцінку*. В «*Енергетичному сертифікаті будівлі*» знаходимо інший відповідник *енергоаудитор*. Досліджуючи значення терміна *енергоаудитор*, дізнаємось:

Енергоаудитор – атестований фахівець, що проводить енергетичне обстеження будівлі і за його підсумками видає енергетичний сертифікат [6].

Отже, *accredited energy assessor* потрібно перекладати саме як *енергоаудитор*.

Таким чином, здійснивши переклад першої сторінки документу “*Energy performance certificate*”, студенти, майбутні перекладачі, поповнили свій вокабуляр з теми “*Construction*”, розширили фонові знання, що є такими важливими для здійснення якісного галузевого перекладу, дослідили способи перекладу словосполучень із іменниками у функції означення і навчилися застосовувати ці способи на практиці, а також вдосконалили свої навички перекладу на тему “*Construction*”.

Література

1. Energy performance certificate EPC. <https://www.chimni.wiki>. 2. Енергетичний сертифікат. <https://www.set.biz.ua>. 3. Досвід країн Євросоюзу з підвищення енергоефективності, енергоаудиту та енергоменеджменту з енергоощадності в економіці країн. <https://www.ua.energy>. 4. Рецкер Я.І. Учебное пособие по переводу с английского языка на русский. М.: Высшая школа, 1981.160 с. 5. Карабан В.І. Переклад англійської науково технічної літератури. Вінниця. Нова книга, 2018. 656 с. 6. База даних аудиторів та фахівців з обстеження інженерних систем будівель <https://www.sae.gov.ua>. 7. Шванова О.В. Переклад складних двокомпонентних термінів моделі N1+N2 на матеріалі перекладу Міжнародного стандарту “Energy audits requirement’s with guidance for use”. *Закарпатські філологічні студії*. № 11. Том 2. Ужгород: Ужгородський національний університет, 2019. С. 57-62.